

ลายพิมพ์จิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันเป็นข้อ ๓๐๗. อันนี้มันเป็นการภาวนา เขาภาวนามานะ คำถาม..

ถาม : ๓๐๗. เรื่อง “หลับตาเห็น ลืมตาก็เห็นดูแล้วไม่แตกต่างกัน แต่ทำไมความรู้สึกมันถึงได้ต่างกัน”

(ขอเล่าเหตุการณ์นะ) เหตุที่ภาวนาเป็นจริงเป็นจังเพราะว่าตัวเองเคยฝันว่ารถคว่ำตาย และได้ไปงานศพของตัวเอง มันสุดลหดหัวใจมากที่สุดๆ เห็นพ่อแม่ญาติพี่น้องร้องไห้ให้เรา มันเศร้าใจอย่างที่สุด พอตื่นขึ้นมาความเศร้าสุดใจมันเกาะกินใจตลอดเวลา และในใจคิดต่อเลยว่าจะทำอะไรดีถ้าถึงเวลาตายขึ้นมาจริงๆ จะได้ไม่เศร้าโศกเสียใจแบบในฝันนี้ และในที่สุดก็เชื่อว่ามีทางเดียวที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว ที่เรากลัวได้คือการภาวนา

แรกเริ่มเดิมทีหัดนั่งสมาธิใหม่ๆ ไม่เข้าใจว่าสมาธิคืออะไร กับเข้าใจว่าต้องเห็นนุ่นเห็นนี่จึงจะดี และการเห็นนั่นแหละมั่งคือผลของสมาธิ.. แรกๆ ปฏิบัติใหม่ๆ จินตนาการอยากเห็นเทวดา วิมาน พญานาคและต่างๆ ขณะนั่งสมาธิมันก็ได้เห็นตามที่ตั้งเป้าคาดหมายไว้ พอเห็นก็คิดว่าเป็นผลงาน ชอบนำไปเล่าให้แม่ซึ่งผู้มีบุญคุณฟังแรกๆ แม่ซึ่งท่านก็ฟังเรา ยิ่งเล่ายิ่งมัน ผมก็เล่าให้ฟังทุกวัน เห็นอย่างนั้นเห็นอย่างนี้เต็มไปหมดตามที่ใจจินตนาการอยากเห็น

แล้ววันหนึ่งผมก็เล่านิมิตต่างๆ เช่นเคย วันนี้ท่านกลับตำหนิผมอย่างรุนแรงว่า “ภาวนาไม่ได้เรื่อง ภาวนามาตั้งนานแล้วไม่ก้าวหน้าขึ้นเลย หลงละเมอเพื่อเจอกับนิมิตบ้างพอทุกวัน” ผมถึงกับอึ้งเลย อึ้งมากๆ แล้วท่านก็ไม่พูดอะไรต่ออีก งดมากๆ ไปต่อไม่ถูกจริงๆ คราวนี้จะภาวนาอย่างไรละ สงสัยขึ้นมาทันทีว่าต่อไปเราจะเอาอะไรเป็นผลงาน

ละ แรกๆ ไม่ยอมรับว่าสิ่งที่เห็นคือสิ่งที่เราสร้างภาพขึ้นมาเอง พอแม่ชี้ท่านเดือนสติ ก็เริ่มกลับมาตั้งสติคิดว่าเราปฏิบัติเพื่ออะไร สุดท้ายได้คำตอบคือ “เราอยากปฏิบัติเพื่อไม่ อยากเสียใจเสร้าน้ำใจเวลาเราจะตายไง” เมื่อคิดได้สุดท้ายนิมิตบ้างบอคอแตกต่างกัน ก็ค่อยๆ จางหายไปจากความคิดความเห็นของตัวเอง จากนั้นก็ไม่เคยคุยเรื่องนิมิตกับแม่ชีอีกเลย

มาวันหนึ่งหลังจากไม่นานขณะนั่งภาวนาเช่นเคยเห็นแปลกๆ คือเห็นเป็นละออง น้ำเล็กๆ เต็มไปหมด เคลื่อนที่ได้ หมุนวนเข้าตรงกลาง คราวนี้เห็นไม่เหมือนนิมิตก่อนที่ เคยเห็น คือมันชัดเจนสามารถเห็นรายละเอียดในหยดน้ำได้เลย ผมก็สงสัย แต่ภาพนั้นอยู่ ไม่นานก็หายไป ผมได้ถามแม่ชีว่านี่คืออะไร แล้วมันคือสิ่งที่กิเลสเราสร้างขึ้นหรือเปล่า แม่ชีตอบว่า “สิ่งที่เห็นนั้นสามารถรู้ด้วยใจที่เป็นกลางของเราเอง” ก็ยังไม่ได้คำตอบที่ ชัดเจนเท่าที่ควรครับ แต่ที่แน่ๆ ขณะที่เห็นละอองน้ำนั้นความรู้สึกมันดีมาก ๆ จนบอกไม่ ถูกครับ ผมก็เลยเอาความรู้สึกนี้เป็นตัววัดว่าสิ่งใดจริง สิ่งใดปลอมครับ

ที่ผมพูดอย่างนี้ไม่แน่ว่าถูกต้องหรือเปล่า และมาไม่กี่วันนี้ขณะนั่งภาวนาก็เห็น อีก แต่คราวนี้เห็นคล้ายๆ เมฆสีขาวเคลื่อนไหวและมารวมกันอยู่ตรงกลาง แล้วรอบๆ เป็นสีม่วง มันรับรู้ถึงความสงบได้ครับ สติชัดเจนดี และชัดเจนกับสิ่งที่เห็น แต่ถ้ามอง แบบทางวิทยาศาสตร์ มันเหมือนเรากำลังมองกาแล็กซีทางช้างเผือกอยู่ แต่แปลกใจตรงที่ เราเปิดตามองดูรูปภาพกาแล็กซีในหนังสือเรากลับเฉยๆ แต่สิ่งที่เห็นขณะภาวนานั้นมันก็ ดูไม่แปลกจากรูปในหนังสือเท่าไร แต่ทำไมความรู้สึกมันถึงได้ต่างกันลิบลับครับ

พอตามไปมันเพลิน แต่ก็มีความคิดหนึ่งเกิดขึ้นมา ต้องกลับมาพุทธโฆมันจะ ละเอียดขึ้น มันจะละเอียดขึ้นอีกนะ สุดท้ายมันเกิดขัดแย้งกันครับ ใจหนึ่งอยากตามไปดู สิวามันจะมีความรู้สึกอย่างไรต่อไปอีก แต่อีกใจหนึ่งบอกว่าไม่ต้อง ไปไม่ได้ต้องพุทธโฆ สุดท้ายสิ่งที่เห็นก็หายแว็บไป แล้วก็ออกมาจากความสงบในที่สุด สงสัยว่าถ้าตามสิ่งที่ เห็นไปมันจะเป็นอย่างไรข้างหน้าต่อไป มันจะเป็นความสงบที่ละเอียดขึ้นไปหรือเปล่า หรือว่ากิเลสมันหลอกให้เราหลงตามมันไป ที่พูดอย่างนี้เพราะถึงเลสงสัยเต็มหัวใจครับ และไม่ทันได้ตามดูสักที จิตก็คลายออกจากความสงบก่อน

หลวงพ่ : นี่ก็คือคำถามนะ คำถามจะตอบตั้งแต่แรก ตั้งแต่แรกที่ภาวนามา เห็นใหม่ นี่เห็นทุกอย่าง การปรารถนา เห็นเทวดา เห็นมาร เห็นพรหม แล้วก็ไปคุยโม้โว่ว่าสิ่งนี้ เห็นสิ่งนี้รู้ จนแม่ซีเตือนเอาไว้ภาวนาเข้าบอออกแตก ภาวนาขนาดไหนก็ยังหลงอยู่

อันนี้มันเป็นนิมิต สิ่งที่เป็นนิมิต นี้นิมิตมันมีหลาย มันมีละเอียด.. นิมิตที่หลายๆ ก็มีส่วนหนึ่ง นิมิตที่หลายๆ สิ่งนี้เวลาภาวนาไปถ้ามีสติมันก็แก้อย่างนั้นแหละ แต่ส่วนใหญ่มันแก้ไม่ได้ มันเหมือนเด็ก เด็กนี่เวลามันทำอะไรแล้วผู้ใหญ่จะไปควบคุม เด็กนี่จะต่อต้านมาก จิตใจนี้มันไร้เดียงสา พอไร้เดียงสา มันไปรู้ในสิ่งใดตามนิมิตของมัน มันก็ว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง ทั้งๆ ที่ไม่จริง

เด็กทำอะไรถูกบ้างไหม เด็กเล็กๆ นี่มันทำอะไรถูกบ้าง มันก็อยู่ประสาเด็กนั่นแหละ อยู่จนกว่ามันรอวันโตขึ้นมาไง เด็กๆ มันก็คือเด็กๆ นั่นแหละ แต่มันไร้เดียงสามันก็รับรู้สภาวะตามของมัน แต่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ของเด็กนะ เด็กจะมีความรู้สึก ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลย เพราะเขาต้องตรึกของเขาอยู่อย่างนั้น

จิตของเรานี่พอเราทำความสงบมาบ้าง มันไปเห็นนิมิต เห็นต่างๆ มันก็เหมือนเด็กๆ นี่แหละ ที่นี้เด็กเห็นกับผู้ใหญ่เห็น เด็กเห็นก็เป็นส่วนหนึ่ง ผู้ใหญ่เห็นก็เป็นส่วนหนึ่ง.. ในการเห็นนิมิตนี้ถ้าเด็กบางคน เด็กบางคนนี่นะเลี้ยงง่าย เด็กบางคนนะ โอ้โฮ.. เลี้ยงง่ายมาก พ่อแม่นี้มีความสุขมาก เด็กบางคนจะเกเรมาก เด็กบางคนจะต่อต้านมาก เด็กบางคน เห็นใหม่ เด็กบางคน

จิต ! จิตแต่ละคนไม่เหมือนกัน ฉะนั้นเราจะบอกว่าการไม่เห็นนิมิตเลย การไม่เห็นนิมิตเลยเหมือนเด็กที่เลี้ยงง่าย เด็กที่เลี้ยงง่ายนี่เขาจะเลี้ยงง่ายของเขา นี่จิตที่ไม่เห็นนิมิตเลย บางคนภาวนาไปร้อยวันพันปีไม่เคยเห็นนะ จิตจะสงบไม่สงบก็ไม่เห็นนิมิตแล้วพอสงบขึ้นมาก็ อ้อ.. อย่างนี้เป็นความสงบ ถ้าไม่สงบก็ว่าอย่างนี้เป็นความไม่สงบ แล้วก็ไปฟังคนที่ว่ามีนิมิตๆ นะ เขาจะงงนะ เอ๊ะ.. ทำไมเขามี ทำไมเราไม่มี

นี่เด็กที่เลี้ยงง่าย เด็กที่นิสัยดี เด็กเลี้ยงง่ายนี่เขาไม่รู้ว่าเขาคิดว่าคนอื่นได้อย่างไร หรือ เขาไม่รู้หรือ เด็กกับเด็กไม่รู้กันนะ เด็กคนที่เกเร เด็กคนที่ต่อต้านการเลี้ยงดู เด็กที่ซื่ออ่อนเขาก็บอกว่าเขาเป็นปกตินะ เขาก็ไม่รู้หรือ เขาไม่รู้ว่าเขาเป็นคนอย่างนั้นหรือ

แต่พ่อแม่ เวลาพ่อแม่มาคุยกันนี้ว่าทำไมเด็กคนนั้นมันแตกต่างคนนี้ คนนี้แตกต่างคนนั้น นี่พ่อแม่รู้ได้เพราะพ่อแม่เป็นผู้รับผิดชอบ พ่อแม่เป็นคนเลี้ยงดู แต่ตัวเด็กไม่รู้

จิตของเราที่หัดภาวนาใหม่ ๆ หัดภาวนาใหม่ๆ นี่เหมือนเด็กอ่อน เวลามันภาวนาไปนี่มันไม่รู้มันหยุก มันไม่รู้หยุก ไอ้คนที่ไม่เคยมีนิมิตกึ่งงนะ เอ๊ะ.. เรากวนานี่ผิดหรือเปล่า ไอ้เขาภาวนาแล้วเห็นนิมิต ไอ้เราไม่เห็นนี่เราผิดหรือเปล่า.. ไม่ผิดหยุก ! ยิ่งดี .. ยิ่งดีมันจะสงบของมันเข้าไปตามข้อเท็จจริง แต่เด็กที่มีนิมิต เด็กที่เห็น เวลาเด็กที่มันเกของมัน เด็กที่มันอยู่ตามสภาพของมัน มันก็เป็นของมัน พ่อแม่รักนะ พ่อแม่บอกว่าลูกเรานี้แข็งแรง ไอ้ควิดีมาก แหม.. พ่อแม่ก็ภูมิใจไป พอจิตที่มันภาวนาเห็นนิมิต มันก็จะเห็นนิมิตตามข้อเท็จจริงของมัน เด็กนิสัยเป็นอย่างไรมันก็แสดงออกตามสัญชาตญาณของมัน

จิตของใคร ! จิตของใครที่มีสร้างเวรสร้างกรรมมา มันจะแสดงออกตามสัญชาตญาณของมัน จิตที่สร้างเวรสร้างกรรมมา ถ้าจิตมันเห็นนิมิตมันมีนิมิตอยู่ มันก็มีนิมิตของมันอยู่อย่างนั้นแหละ เพียงแต่จะแก้ไขนิมิตนั้นอย่างไร ถ้าเด็กไม่มีนิมิตก็คือไม่มีนิมิต มันถูกต้องของมัน เพราะมันสงบเข้ามาโดยข้อเท็จจริงของมัน แต่ถ้ามีนิมิตนะ ถ้ามันเริ่มมีนิมิตใจใหม่ เด็ก ! เด็กเวลามันยังไร้เดียงสาอยู่นี้มันยังช่วยตัวเองไม่ได้ มันก็ด้วยความเชื่อของมัน ด้วยความไร้เดียงสาของมัน มันทำผิดทำถูกโดยธรรมชาติของมัน

เห็นนิมิต ! เห็นนิมิตใหม่ๆ มันเห็นเหมือนเด็กๆ เห็นเหมือนเด็กๆ มันเป็นเรื่องใหม่ใหม่ละ.. แต่ถ้าเวลามันพัฒนาขึ้นมา เราเห็นนิมิตตอนตั้งแต่เด็กๆ ใจใหม่ คุณดูความจำทางจิตวิทยา เห็นใหม่ เด็กถ้ามีอะไรอยู่ในหัวใจมัน มันยึดสิ่งใดที่อยู่ในหัวใจของมัน นี่โตขึ้นมามันจะเป็นจริตเป็นนิสัยของมัน เห็นใหม่ เด็กที่เราเลี้ยงมาตั้งแต่เด็ก ถ้ามันมีปมในใจขึ้นมามันจะเป็นปัญหาสังคมไปเลย เด็กถ้าเราดูแลมันดี มันจะเป็นประโยชน์กับสังคมเลย มันจะรับผิดชอบชีวิตของมันเลย

ฉะนั้นสิ่งที่มันเห็นนิมิตขึ้นมา ถ้ามันยึดมันติดของมัน เห็นใหม่ นี่มันจะติดปัญหาของมันอย่างนั้น แล้วมันจะไม่พัฒนาขึ้นมา แต่ถ้าเราเห็นนิมิตใจใหม่ เรานิสัยเป็นอย่างนี้ เรารู้อย่างนี้แล้วเราวาง เห็นใหม่ เห็นนิมิตแล้ววาง

ถ้าใครเห็นนิมิตนะ พุคถึงถ้ามันเกิดขึ้นมานี้พุทโธหายหมด.. พุทโธ พุทโธ พุทโธ
นี่ เราพุทโธกันไปซะใหม่ เราพุทโธเพราะความเข้าใจผิด พอเราพุทโธไป พอจิตมันเริ่มมี
อาการของมัน เห็นนิมิต จิตมันเห็นนิมิตเพราะอะไร เพราะพุทโธนี่.. ถ้าพุทโธมันเห็น
ทำไมอยู่ปกติไม่เห็นล่ะ ถ้าเราไม่พุทโธทำไมไม่เห็นนิมิต

ไม่เห็น.. ไม่เห็นเพราะอะไร ไม่เห็นเพราะมันเป็นสามัญสำนึก จิตเป็นสามัญ
สำนึก แต่พอพุทโธไปนี่จิตมันมีการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงจากปกติมันพัฒนาขึ้นมา
พอพัฒนาขึ้นมาเป็นตัวจิตซะใหม่ พอพัฒนาเข้ามาที่จิต จิตมันก็แสดงออกตาม
สัญชาตญาณของมัน เหมือนอาการของเด็กที่มันแสดงออก พออาการของเด็กมัน
แสดงออกปั๊บมันจะเห็นนิมิต ถ้าเห็นนิมิต ถ้าเราเป็นเด็กซะใหม่ พอเราเห็นนิมิตปั๊บเราก็
ปล่อยวางนิมิต เราปล่อยวาง ปล่อยวางเพื่ออะไร

เด็กเห็นนิมิต กิริยาของเด็กนี้ เด็กที่อายุเป็นทารก อายุ ๑ ขวบ ๒ ขวบ ๓ ขวบ ๔
ขวบ ๕ ขวบ เด็กอายุ ๑๐ ขวบ นี่ไงกิริยาที่แสดงออกมันแตกต่างกัน.. จิตขณะที่มันเห็น
นิมิตครั้งแรก คุณเด็ก เห็นไหม คุณเวลามันหิวนมมา ผู้ดูแลไม่เอานมให้กินนี่มันคุณนิ้วมือเลย
มันนึกว่าเป็นนมของมัน นี่มันเข้าใจของมัน

นิมิตเราเห็นตอนเป็นทารก เราไม่เข้าใจมัน เราก็อ่านี่เห็นนิมิต เห็นไหม จนเห็น
นิมิตเราก็เข้าใจว่ามันเป็นสมาธิ เราเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นผลของสมาธิ.. มันเป็นผลจริงๆ
มันเป็นผลเพราะจิตมันหดตัวเข้ามา มันมีเข้ามา เหมือนคน คนอยู่โดยปกตินี้ไม่เคยฝัน
หรือ คนจะฝันคือคนนอนหลับ คนนอนหลับมันถึงฝัน เอ็งยังไม่นอน เอ็งจะฝันได้
อย่างไร

จิต.. ถ้ามันไม่สงบ มันไม่มีการพัฒนาการมันจะเห็นได้อย่างไร แต่มันเห็นแล้วนี่
มันเห็นโดยหยาบๆ ใจ มันต้องพัฒนาเข้าไปไง ฉะนั้นถ้าเห็นนิมิตเราต้องวางใจ ต้องวาง
เข้าไป พอวางเข้าไปเรื่อยๆ เข้ามา พอเรื่อยๆ เข้ามา เห็นไหม พอปล่อยวางนี้ พอแม่ชีเขา
เตือน ภาวนาข้าวคอกแตกอะไร ไปติดอยู่อย่างนั้น.. นี่ถูกต้อง ! แต่ถ้าจะบอกว่าให้ไม่มีก็
ไม่ได้ มันก็ต้องมีของมันซะใหม่ พอมีของมันขึ้นมา แล้วเราเข้าใจซะใหม่ เพราะเรา
พัฒนาแล้ว เราไม่ใช้เด็ก

นี่จิตเป็นทารก จิตที่ยังเป็นทารกอยู่อย่างนั้นละ ถ้าจิตเป็นทารกอยู่อย่างนั้นมันก็เห็นนิมิตอยู่อย่างนั้นแหละ แต่ถ้าจิตไม่เป็นทารกเลยจิตไม่มี ไม่มีชีวิตเลย เป็นสามัญสำนึก สามัญสำนึกคือโลกียปัญญา แต่ถ้าจะสู่การภาวนานี้มันต้องเปลี่ยนแปลงของมัน พอเปลี่ยนแปลงของมัน นี่ไงหญ้าปากคอก ! นี่ไงคือวิธีการที่จิตจะเริ่มพัฒนาไป ระหว่างที่ปรียติกับปฏิบัติไ้

ปรียติคือการศึกษาคือการจำทั้งนั้น คือสามัญสำนึก คือการศึกษาทางวิชาการทั้งนั้น.. แต่พอปฏิบัติ เห็นใหม่ พอปฏิบัติไปมันต้องมีการทำความสะอาด มันต้องมีศีลสมาธิ ปัญญา พอมีศีล สมาธิ ปัญญาเนี่ยมันจะเข้าสู่จิต

นี่เราถึงบอกว่าลายนิ้วมือของคนไม่เหมือนกัน ลายพิมพ์ของจิตก็ไม่เหมือนกัน ! ลายพิมพ์ของจิตแต่ละลาย ลายพิมพ์ของจิตแต่ละจรตนิสัยมันก็ไม่เหมือนกัน นี่พอเข้ามาแล้ว ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นแล้ว เห็นใหม่ คุณลักษณะงานสอบสวน เวลาเขาพิมพ์ลายนิ้วมือเนี่ยเขารู้เลยว่าลายนิ้วมือคนเนี่ยตรงกับใครไม่ตรงกับใคร เพราะพนักงานสอบสวนเขาเป็นคนดูแลอยู่

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันเข้ามานี้ลายพิมพ์ของจิต ! ถ้าเป็นลายพิมพ์ของจิต มันก็เป็นลายพิมพ์ของจิตแต่ละดวง ครูบาอาจารย์นี่เหมือนพนักงานสอบสวน ครูบาอาจารย์เราเป็นผู้ที่ชำนาญการ จะเข้าใจได้ว่าจิตอย่างนี้ มีนิมิตอย่างนี้จะแก้อย่างไร นิมิตมันแตกต่างกัน ถ้านิมิตซ้อนนิมิตละ นิมิตอันนี้กับนิมิตอันนี้เหมือนกัน มันมีสิ่งใดที่มันจำกันมา

ฉะนั้นสิ่งที่มันเป็นนิมิต ถ้าลายพิมพ์ของจิตมันมีมาอย่างนี้ พอมีมาอย่างนี้บ๊บ เราจะพัฒนาการของมันให้มันดีขึ้นมาๆ เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา.. นี่พูดถึงนิมิตนะ ! นิมิตโดยที่ว่ามันเห็นใจ เราจะบอกว่าจิตบางดวงเห็นก็คือเห็น ถ้าเห็นแล้วเราต้องแก้ตามนั้น เหมือนรูปพรรณสัณฐานของมนุษย์ รูปพรรณสัณฐานของมนุษย์มันไม่เหมือนกัน แล้วมันก็มีใจใหม่ มีแบบว่าถ้าเป็นนางงามใจใหม่ส่วนสัดต้องเป็นเท่านั้น ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วทุกคนต้องเป็นอย่างนั้นหมดเลยหรือ

มันไม่ได้ เห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกันส่วนสัดที่เป็นอย่างนั้น แต่รูปพรรณของมนุษย์ร่างกายของมนุษย์แตกต่างกัน เกิดมาโดยธรรมชาติ จิตก็เหมือนกัน ! จิตก็เหมือนกัน.. ที่

นี่เราบอกว่า สิ่งที่ว่านางงามต้องมีส่วนศักดิ์อย่างนั้น คือสัมมาสมาธิต้องเป็นอย่างนั้น ฉะนั้นสิ่งที่เข้ามาใจ นี้รูปพรรณสัณฐานมันเป็นวัตถุใช้ใหม่ แต่ถ้าเป็นจิตนิสัย เป็นลายพิมพ์ของจิตมันเป็นนามธรรม พอนามธรรมนี้พุทโธอย่างเดียว พุทโธอย่างเดียว พอมันเข้ามาเห็นใหม่ เวลาส่วนศักดิ์ของนางงามต้องเป็นอย่างนี้ ส่วนศักดิ์ของสัมมาสมาธิ ขณิกสมาธิเป็นอย่างไร อุปจารสมาธิ อุปจารสมาธิเป็นอย่างไร อัปปนาสมาธิเป็นอย่างไร

ขณิกสมาธิคือความสงบ แล้วถ้ามันเห็นนิมิต นี่ขณิกสมาธิมันจะไปเห็นนิมิต อุปจาระ เห็นใหม่ พอจิตมันละเอียดเข้าไป ถ้าจิตมันละเอียดเข้าไป พอจิตมันละเอียดเข้าไป นี่มันออกรู้ ! ออกรู้.. ออกรู้โดยสามัญสำนึก ออกรู้โดยที่ไม่ใช่ทารกแล้ว ถ้าออกรู้โดยที่ไม่ใช่ทารกนี้ เห็นใหม่ มันจะเป็นวิปัสสนาได้

วิปัสสนาเพราะอะไร เพราะมันโตขึ้นมาไม่ใช่ทารก ทารกมันเห็นของมัน มันช่วยอะไรตัวมันเองไม่ได้หรอก มันต้องอาศัยพี่เลี้ยงดูแลมันตลอดไป แต่พอเราพัฒนาขึ้นมา พอจิตเราปล่อยวาง เรากลับมาพุทโธให้มันไม่ออกรู้ จิตจากทารกนี้มันจะพัฒนาการของมันจากขณิกสมาธิ เป็นอุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เห็นใหม่

นี่จิตมันพัฒนาขึ้นมาใจ ก็บอกว่าจิตมันโตขึ้นมาใจ ไม่ใช่ทารกใจ ไม่ใช่จิตทารกแล้ว จิตมันมีกำลังขึ้นมา มันโตขึ้นมา.. พอโตขึ้นมา มันเห็นสิ่งใด นี่เริ่มต้นจากการเห็นครั้งแรก ผมเข้าใจว่าถูกต้อง แหม.. ผมก็ยิ่งพูดยิ่งมัน ไปบอกทุกวันเลยมันก็ไม่เติบโต พอโดนช็อตเข้าไปทีเดียว เห็นใหม่

ถาม : ต่อมาวันหนึ่งเวลาภาวนาไปแล้ว เห็นเป็นละอองน้ำเล็กๆ เต็มไปหมด เคลื่อนที่ได้หมุนวนมาตรงกลาง คราวนี้ไม่เห็นเหมือนนิมิตก่อนที่เคยเห็น มันชัดเจนมาก สามารถเห็นรายละเอียดในหยดน้ำ ผมก็สงสัย แต่ภาพออยู่ไม่นานก็หายไป

หลวงพ่ : เพราะมันตั้งไม่ได้ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงนี่มันเป็นของมันเอง

ถาม : ผมไปถามแม่ชีว่านี่คืออะไร แล้วสิ่งนั้นกิเลสสร้างขึ้นมาหรือเปล่า

หลวงพ่ : สร้าง ! กิเลสทั้งนั้นแหละ คนภาวนานี้ยังมีกิเลส กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างกลาง กิเลสอย่างละเอียด

แม่จีตอบว่า “สิ่งที่เห็นสามารถรู้ได้ด้วยใจที่เป็นกลางของตน” เห็นไหม

ครูบาอาจารย์บอกเลย ถ้าเราเห็นสิ่งใดเราสงสัย ให้ถามเข้าไปที่ใจของตัวเอง ใจของตัวเองจะตอบสิ่งนี้ได้ ! ใจของตัวเองจะตอบสิ่งนี้ได้.. เวลาพิจารณาสิ่งนั้นคืออะไรนี่ถามที่จิตเลย จิตมันรู้ แต่พอมันส่งออก มันส่งออกนี่มันเป็น โดยสามัญสำนึกของเราไง

อย่างเช่นเราเคยใช้อุปกรณ์สิ่งใดอยู่ แล้วตอนนี้เทคโนโลยีมันเจริญขึ้นมา เขามีอุปกรณ์ที่ดีกว่า เรายังติดอุปกรณ์เก่าอยู่ที่นี่เราไม่ยอม ว่าของกูดีกว่า ของกูดีกว่า.. อุปกรณ์นี้เราเคยใช้มานะ เทคโนโลยีมันสร้างมาใหม่ ไม่เอาๆ เอาแต่ของเก่า

อันนี้ก็เหมือนกันพอจิตมันรู้ ! จิตมันรู้ เห็นไหม จิตมันรู้คืออุปกรณ์ที่เราเคยใช้อยู่นี้ เพราะความนึกคิด สามัญสำนึกเรานี้เรารู้ของเราอยู่ เราคิดโดยจรตนิสัยเราอยู่ เราคิดของเราอย่างนี้ ฉะนั้นเราคิดออกมาไง นี่คืออะไร อยากรู้อยากเห็นแต่ส่งออก แต่ถ้าเราพุทโธกลับ..พุทโธกลับเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เห็นนี้ใครเป็นคนเห็น เราเห็นนิมิต เห็นสิ่งต่างๆ เห็นละอองน้ำนี่ใครเป็นคนเห็น เรากวนากันอยู่แสนคน เรานั่งกันอยู่ที่นี่ อีก ๕๕,๕๕๕ คนไม่เห็น เราเห็นคนเดียว

ไปถามใครไม่รู้หรือ มันต้องถามจิตเราไง นั่งกวนาอยู่แสนคน เราเห็นของเราอยู่คนหนึ่ง เราจะไปถามไอ้คนอื่นอีก ๕ หมื่นกว่าคนบอกว่านั้นคืออะไร แต่มันไม่ถามตัวมันเอง เห็นไหม เพราะอุปกรณ์นี้เราเคยใช้ นี่อุปกรณ์สิ่งต่างๆ เราเคยใช้.. เราจะบอกว่า อุปกรณ์หมายถึงว่าขั้นกับจิต จิตคือพลังงาน ขั้นคือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สัญชาตญาณมันส่งออก อุปกรณ์นี้มันใช้อยู่ สัญชาตญาณนี้มันนอนเนื่องมากับจิต มันเป็นอนุสัย

มันเหมือนพลังไฟฟ้านี้ ไฟฟ้ามันเคลื่อนที่ไปกับสาย นี่พลังงานของจิตมันส่งออกตลอดเวลา มันส่งออกมาที่ขั้น ๕ พอส่งออกมาที่ขั้น ๕ สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมานี้มันก็ส่งออกมา นั่นคืออะไรนี่คืออะไร มันถึงออกไป เพราะอุปกรณ์นี้เราเคยใช้

เราเปลี่ยน ! เราเปลี่ยน ! เทคโนโลยีมันเจริญขึ้นมาใช้ใหม่ เทคโนโลยีเดี๋ยวนี้เขาพัฒนาขึ้นมาจนเทคโนโลยีนี้มันดีกว่าเก่า แต่เราไม่เคยใช้ เราไม่รู้จักมัน เราไม่เอา เราใช้แต่ของเก่าๆ ก็ส่งออกอย่างเก่าๆ งงอย่างเก่าๆ งงอยู่ ไม่เข้าใจอยู่อย่างเก่า แต่ถ้าเราพุทโธ

ลับ เห็นไหม พุทโธ พุทโธนี่เรากลับเข้าไปสู่จิต เข้าไปสู่จิตโดยสามัญสำนึกของมัน.. นี่
 ไปถึงบอกว่าสิ่งที่เห็นสามารถรู้ได้ด้วยใจที่เป็นกลาง สามารถย้อนกลับไปตามจิตตัวเองนี้
 แหละ พอดามจิตตัวเองมันจะเข้าใจของมัน สภาพมันเป็นอย่างไรมันจะเข้าใจของมัน มัน
 จะรู้ของมัน

ถ้ารู้ของมันขึ้นมา.. อันนี้ เห็นไหม นี่เวลาเรานิमितแบบทารก ทารกมันกึ่งของมัน
 มันเห็นแล้วมันกึ่งของมัน ไม่เข้าใจของมันนะ แต่พอมันพัฒนาขึ้นมา นี่เราเปลี่ยนเลย
 เทคโนโลยีมันเจริญขึ้นมา คือภวานามันดีขึ้นมา สติดีขึ้นมา ความประสพการณ์มันดี
 ขึ้นมา มันจะย้อนกลับสู่จิตของมัน พอสู่จิตของมันจะเข้าใจของมัน เข้าใจของมัน เห็น
 ใหม่นี้ปัจเจกตั้ง!

นี่เกิดความเข้าใจ เกิดการภวานาขึ้นมาไม่ใช่หญาปากคอกแล้ว หญาปากคอกนี้
 มันทำยากนะ แต่เวลาปฏิบัติขึ้นไปนี้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา นี่พอจิตมันละเอียดขึ้นมา
 เห็นใหม่ เห็นเป็นละอองน้ำ..

“มาเมื่อไม่กี่วันนี้ขณะภวานาก็เห็นอีก คราวนี้เห็นคล้ายๆ เมฆสีขาว มันรวมตัว
 อยู่ตรงกลาง แล้วรอบๆ เป็นสีม่วง รับรู้ถึงความสงบได้ครับ”

มันสำคัญตรงนี้ไง “รับรู้ถึงความสงบได้ครับ สติชัดเจนดี แต่ชัดเจนกับสิ่งที่เห็น
 ถ้ามองแบบวิทยาศาสตร์มันเหมือนกับเรามองกาแล็กซี ทางช้างเผือก แต่แปลกใจตรงที่
 เราเปิดตาดูตามรูปภาพกาแล็กซีในหนังสือ เรากลับเฉยๆ แต่สิ่งที่เห็นในภวานานั้นมันดู
 แปลกจากรูปในหนังสือไม่เท่าไร แต่ความรู้สึก..”

นี่เวลาภวานากัน เห็นใหม่ เราจะถามเรื่องภวานานี้เห็นนั่นเห็นนี่กันมา ภวานา
 ขึ้นมา แล้วความรู้สึกเป็นอย่างไร เวลาจิตมันลงไปใช่ไหม แบบว่าเห็นเป็นแสงเป็นสี
 ต่างๆ ใ้ที่ว่าเห็นเป็นแสงเป็นสีต่างๆ เราก็ไม่เห็นด้วยนะ เห็นเป็นแสงเป็นสีต่างๆ มัน
 เหมือนกับเรานี้ ถ้าเราหิวกระหายเหลือเกิน เราจะมีกำลังไหม แต่ถ้าเรากินข้าวอิ่มเราจะ
 ทำอะไรก็ได้

จิต ! จิตถ้ามันหิวกระหายนะมันจะไม่เห็น สีแสงต่างๆ มันจะเห็นต่อเมื่อเราลืม
 ตา ถ้าเราหลับตาก็มองไม่เห็น ร่างกายเราอ่อนแอนะมันก็ทำอะไรไม่ได้ ถ้าร่างกายมัน

กินข้าวอึมห่านำตำราญ มันจะแบกหามอะไรก็ได้ จิตจะเห็นแสงสีเขียว จิตมันต้องมีพัฒนาการมันต้องมีความสงบของมัน ถ้าไม่มีความสงบของมัน มันจะเห็นสิ่งอย่างนี้ไม่ได้ แต่พอไปเห็นขึ้นมาแล้ว เห็นใหม่ พอไปเห็นขึ้นมาเราก็ไปติดมัน เราถึงบอกว่าเราไม่เห็นด้วยใจ แต่ถ้ามันเห็นนะ เห็นก็คือเห็น แล้วที่นี้ความเห็นนั้นก็เห็นอันหนึ่งนะ..

๒. ขณะที่จิตมันเห็นกาเล็กซีนี้มันมีความรู้สึกอันหนึ่ง ขณะเราเปิดหนังสือคู่มือมีความรู้สึกอันหนึ่ง ก็หนังสือมันเป็นวัตถุ หนังสือก็คืออุปกรณ์อันเก่าแก่อุปกรณ์อันเก่าที่เราเคยใช้เคยทำ เห็นใหม่ จิตส่งออกตลอด นี้เวลาจะเห็นกาเล็กซีในจิตที่มันสงบนะเกือบเป็นเกือบตาย พุทโธจนเกือบเป็นเกือบตายกว่าจะเห็น เพราะมันเห็นขึ้นมา เห็นภาพเป็นปัจจุบัน พอเห็นปั๊บอันนั้นมันฝังใจ ฝังใจนี้มันเกิดค้นหาซ็อน สมุทัยซ็อนแล้ว ซ็อนอยากเห็นอีก พอเห็นอีกนี้ไม่ต้องไปดูกาเล็กซีในจิตแล้วนะ เปิดกาเล็กซีในหนังสือเลย

แล้วเปิดกาเล็กซีในหนังสือเห็นทางข้างเผือกทำไมมันไม่เหมือนกันล่ะ มันจะเหมือนกันได้อย่างไรมันไม่มีต้นทุนใจ ถ้าจิตมันเห็น โดยธรรมชาติของมัน มันมีต้นทุนของมัน มันมีจิตสงบเข้ามา จิตมันได้ไปเห็นมันจะมีความสุข แต่เวลาไปเห็นไปดูในหนังสือนี้มันดูด้วยตา เอาตาไปดู ตาไปดูมันก็ดูด้วยตา ดูด้วยตามันก็เป็นสามัญสำนึก นี้มันไม่เหมือนกันหรอก

คู่มือเราไปเห็นผี เห็นใหม่ เห็นเขาถ่ายรูปผีมา เขาวาดรูปผีมา ถ่ายรูปผีเห็นผีอย่างหนึ่ง เวลาเราไปเจอผีหลอก อู้อู.. มันตกใจจนขนหัวลุกเลย.. นี่เห็นผีอันนั้นมันเป็นความจริงเพราะจิตมันรับรู้ เห็นรูปผีนี้โอ๊ย.. เห็นรูปผีก็ว่าอารมณ์มันไม่เห็นเหมือนกันเลย เวลาผีหลอกนะ เวลาผีหลอกนี่ตกใจ แต่เวลาไปดูรูปผีมันไม่เห็นสะเทือนใจ.. จิตไม่สงบ จิตมันไม่มีหลัก ถ้าจิตมันสงบมันจะมีหลักของมัน เห็นใหม่ มีหลักของมัน มันมีความรู้สึก

นี่สติชัดเจนดี.. ให้ทำต่อเนื่องเข้าไปเรื่อยๆ ทำต่อเนื่องเข้าไปเรื่อยๆ

สุดท้ายนะ.. สุดท้ายที่ว่า “เวลาจิตมันเห็นนี้มันละเอียดขึ้น สุดท้ายมันเกิดการขัดแย้ง ใจหนึ่งอยากตามไปดูว่าสิ่งนี้มันมีความรู้สึกอย่างไรต่อไป แต่อีกใจหนึ่งบอกว่าไม่ได้ต้องกลับมาพุทโธ สุดท้ายสิ่งที่เห็นก็หายแว็บไป”

พอคิดก็เวียนแล้ว ถ้าขณะที่เห็นสีเห็นแสงนี่ก็คือจิตส่งออกแล้ว เห็นไหม แสง สี เสียงต่างๆ จิตออกรู้ แต่ถ้ามันพุทโธกลับมาที่จิตนะ แสง สี เสียงก็ดับเลย นี่ใจสมาธิที่มันไปเห็นนิมิตก็เห็นอย่างนี้แหละ เห็นนิมิตเพราะจิตออกไปรู้ไปเห็น แต่ถ้าจิตกลับมาที่ตัวมันมันจะดับหมด

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าพอจิตบอกให้กลับมาพุทโธ สิ่งที่เป็นแสง สี เสียงหายเวียนเลย พอเริ่มคิดนะเริ่มคิด ดูเรานั่งสมาธิสิ พอจิตเป็นสมาธินะ พอเรามีความรู้สึกนี่มันออกแล้ว เวลามันคลายตัวออกมาที่มันรับรู้ได้แล้ว แต่พอมันเข้าไปถึงตัวมัน แล้วยังอัปนาสมาธินี้สักแต่ว่ารู้ นี่งเลย.. สักแต่ว่ารู้ จิตหนึ่งไม่รับรู้อะไรเลย แม้แต่ร่างกายก็ไม่รับรู้ แต่พอมันมีความรู้สึก เหมือนกับอุณหภูมิที่ความร้อนมันมีมากขึ้น พอจิตมันคลายตัวออกมาเริ่มรู้สึกในร่างกายแล้ว แล้วถ้าจิตยังสงบอยู่นะก็ยังไม่รับรู้

นี่อุปจารสมาธิ ! อุปจาระหมายถึงว่าจิตสงบอยู่แล้วออกรับรู้ได้ ออกรับรู้ได้นี้ วิปัสสนาเกิดตรงนี้ วิปัสสนาจะเกิดตรงนี้เพราะจิตมันออกรับรู้.. เพราะมีจิต ! เพราะมีจิตเห็นไหม ก็เหมือนผีหลอกกับคุณภาพผี คุณภาพผีอย่างไรก็ไม่สะเทือนใจ แต่ผีหลอกสะเทือนใจมาก แต่ขณะที่จิตที่มันเป็นสัมมาสมาธิแล้วออกรู้ พอออกรู้เพราะมันมีจิต เพราะมันมีจิตมันมีความรู้สึกที่จิต เพราะอะไร เพราะเราออกรู้ในกาย เวทนา จิต ธรรม นี่สติปัญญา ๔ เกิดตรงนี้ สติปัญญา ๔ เกิดเพราะมีจิตออกไปรับรู้

แต่บอกว่าสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม.. อันนั้นมันเป็นตำรา ! ตำรากาย เวทนา จิต ธรรมนี่สติปัญญา ๔ เราไปวิเคราะห์ตำรากัน เดียวนี้พูดธรรมะพูดเป็นสูตรสำเร็จ เอาธรรมะมาคุยกัน ธรรมะเป็นสูตรสำเร็จนะ ทางวิชาการนี่สูตรสำเร็จ อ้าว..ทำให้มันจบแล้ว จบแล้วได้อะไรล่ะ จบแล้วก็งงอยู่อย่างนี้ ไม่รู้อะไรก็งงอยู่เลย..

แต่ถ้าเป็นสติปัญญา ๔ นะพอจิตมันเป็นหลักใจใหม่ พอตัวจิตมันสงบแล้ว จิตมันออกรู้ พอจิตออกรู้มันออกรู้ในอะไร ออกรู้ในกาย ออกรู้ในกายมันก็เหมือนกับเห็นผี นี่มันสะเทือนที่ใจเรา ออกรู้ในกายพอกายมันแปรสภาพมันก็สะเทือนจิต ออกรู้ในเวทนา อู้ฮู.. เวทนานี้สะเทือนจิต ออกรู้ในธรรม ออกรู้ในจิต.. จิตออกรู้จิต ! พอจิตออกรู้จิตมันก็สะเทือนกลับมาที่จิต เพราะกิเลสมันอยู่ที่จิตใจใหม่

นี่สติปัญญา ๔ มันเกิดตรงนี้ ! สติปัญญา ๔ มันต้องมีจิตสงบก่อนแล้วออกรู้ แต่บอกสติปัญญา ๔ คือกาย เวทนา จิต ธรรม.. ถ้ากาย เวทนา จิต ธรรมนะ อ้าว.. ก็เอากายมาตั้งไว้สิ เอಾವะทนมาตั้งไว้ เอากายมาตั้งไว้แล้วได้อะไรละ ก็ได้สิ่งที่เป็นนิทรสการในนิทรสการกาย เวทนา จิต ธรรม มันไม่ใช่สติปัญญา ๔

อ้าว.. ก็เวลาพูดกันนี่พูดถึงนิทรสการนะ อ้าว.. ขึ้นบอर्डเลขนี้กาย นี้เวทนา นี้จิต นี้ธรรม นี่คือสติปัญญา ๔ ! นี่คือสติปัญญา ๔ ! ไอ้คนฟังถึงงนะสติปัญญา ๔ อ้อ.. รู้แล้ว กลับบ้านเอาระคายไปคนละใบ ศึกษาจบแล้วไง ศึกษาคอร์สนี้จบแล้ว รับประกาศนียบัตร เดินมาแล้วก็แจกคนละใบๆ กลับบ้าน ก็สติปัญญา ๔ เราศึกษาสติปัญญา ๔ เราเข้าใจสติปัญญา ๔ ไอ้พุทธ โข พุทธ โข ไอ้พวกทำแล้วไม่มีสติปัญญา ๔ อยู่.. ได้กระคายมากคนละใบ

ไอ้ของเราพอจิตสงบออกรู้ ! ออกรู้ ! ออกรู้แล้วมันสะท้อนกิเลสนะ มันสะท้อนกิเลส มันสะท้อนความรู้สึก มันสะท้อนสิ่งที่เป็นอนุสัยนอนอยู่ในใจ มันสะท้อนสิ่งที่เป็นอวิชชาที่มันหลอกเรามาหลายภพหลายชาติ บอกว่าสรรพสิ่งเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา เกิดมาต้องมีบุญ เกิดมาทุกอย่างต้องมีทรัพย์สมบัติ มันฝังอยู่ในหัวใจ แต่พอจิตมันสงบแล้วพอมันไปเห็นกาย พอเห็นกายพอกายมันแปรสภาพให้ดู เห็นใหม่ นี่เพราะจิตมันดูพอจิตมันดูจิตมันสะท้อน พอจิตสะท้อนพอมันปล่อยนี้ โอ้โฮ.. มันคลาย มันจาง มันคลาย มันถอดมันถอน

นี่สติปัญญา ๔ นี่แบบตทั้งคปทานนะ คือชั่วคราว่าๆ ชั่วคราวทั้งนั้นเลย การชั่วคราว่านี่มันมีการกระทำของมันอย่างนี้ มันมีการกระทำของมันที่จิต มันถอดมันถอนของมัน มันรู้มันรู้ของมัน ถ้ารู้ของมันเห็นใหม่ พอเวลาพุทธโธแล้วพุทธโธมันหายแว็บไป พอหายแว็บไปนี่มันก็หลุดมือไป นี่เวลาจิตมันสงบนะพอมันเห็นกายใจใหม่ พอขยับกายหายเลย แล้วพอจิตไม่คืนะพอดำขึ้นมาที่กายแข็งทื่อเลย ภาพที่เห็นที่อ้อ ซื่อป้อเลย

แต่ถ้าจิตมันคืนะ จิตเราทำสัมมาสมาธิ ถ้าคนเห็นกายโดยสามัญตานิก คนเห็นกายโดยอำนาจาสนา อย่างที่ว่าลายพิมพ์ของจิต ลายพิมพ์ของจิตถ้าคนมีบุญมันจะเกิดเลย ถ้าลายพิมพ์ของจิตมันไม่คืนะ มันต้องพยายามโน้มนำ เขาเรียกรำพึงขึ้นมา นึกเอาเลย.. ที่นี้คำว่านึกเอามันก็เป็นเรื่องโลกใจใหม่ แต่ถ้าเป็นธรรมเขาเรียกว่ารำพึง

รำพึงก็คือคิดนี้แหละคิดในสมาธิ เขาบอกสมาธิคิดไม่ได้.. ถ้าสมาธิคิดไม่ได้มันจะเกิดปัญญาได้อย่างไร สมาธิคิดไม่ได้ แต่คิดโดยสมาธิคิดอย่างไร เวลาคิดนอกสมาธินี้ทุกขัณิบหายเลย เราคิดโดยสมาธินี้เป็นวิปัสสนา คิดโดยสมาธิคิดอย่างไร.. นี้เขาพูดไปมันหยาบเกินไปไง มันเป็นประสาโลกใจ แต่ถ้าในธรรมนี้เขาต้องธรรมเหนือโลกใช้ไหม เวลาพูดขึ้นมาถึงบอกว่าเป็นการรำพึง พูดให้มันแตกต่าง ! พูดให้มันแตกต่าง มันแตกต่างโดยเนื้อหาสาระ แตกต่างโดยจิต

โดยสามัญสำนึก.. เวลาความคิดเกิดขึ้นมานี้เป็นสามัญสำนึก แต่เวลาจิตสงบขึ้นมาแล้วมีปัญญาเข้ามา เขาเรียกภาวนามยปัญญา ปัญญาจากจิต ! ใจปัญญาของเรามันเป็นปัญญาจากสมอง ปัญญาจากสัญชาตญาณ แต่ปัญญาจากจิตเพราะจิตมันสงบ พอจิตมันสงบนี้มันใช้ของมัน มันวิปัสสนาของมันขึ้นมา

สิ่งที่มันวิปัสสนานี้ปัญญามันเกิดขึ้นมา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมานี้มันจะถอดมันจะถอน เห็นไหม พอมันถอดถอน ถ้ามันมีกำลังของมัน ที่ว่าถ้ามันจิตไม่พอนี้มันก็แข็งทื่อ แต่ถ้าจิตกำลังมันดีนะ..

คำว่าไม่แข็งทื่อเพราะอะไร ไม่แข็งทื่อเพราะว่าอุคฺคหฺนินิต แข็งทื่อ แล้วถ้าอุคฺคหฺนินิตคือภาพที่เห็น คืออุคฺคหฺนินิต

วิภาคะ ! วิภาคะคือขยาย ขยายคือไตรลักษณ์ อย่างเช่นภาพกายนี้มันจะทำลายตัวมันเอง มันจะผุพัง มันจะทำลายตัวมันเองลง พอทำลายตัวมันเองลงนี้มันเป็นไตรลักษณ์ มันเป็นไตรลักษณ์มันพัฒนาการของมัน.. ต้องจิตเข้มแข็งนะ ต้องจิตมีกำลังนะ ถ้าจิตไม่มีกำลังนะภาพนี้ซึ้อกเลย หยุค ภาพนี้แ้วบหายเลยภาพอยู่กับเราไม่ได้ แล้วภาพอยู่กับเราไม่ได้มันก็ตามหาภาพ เหมือนเด็กเลย เหมือนทารกเห็นนิมิต พอภาพหายไป แล้วร้องไห้ จะเอาภาพ ! จะเอาภาพ ! อู้ฮู.. ภาพหายไป ภาพหายไป.. มีร้องอีก ๕๐๐ ซาคีก็ไม่เจอ

แต่ถ้าภาพมันหายไปเรากลับมาพุทฺโธ กลับมาพุทฺโธ พัฒนาจิตให้มันแข็งขึ้นมา เข้มแข็งขึ้นมา พอจิตเข้มแข็งขึ้นมา เห็นไหม พอเรารำพึงไปเห็นอีก ถ้าเห็นปั๊บ ถ้าจิตมันดีนะให้มันแปรสภาพ

วิภาคะ อุคหนิมิต วิภาคะนิมิต การขยายส่วนแยกส่วน นีติบัญญัติฐาน ๔ ! ไตรลักษณะมันจะเกิดตรงนี้ ถ้าเกิดตรงนี้แล้วมันแปรสภาพ พอมันแปรสภาพ โอ้อโฮ.. เราจะซ็อกมากเลยนะ ซ็อก ! ซ็อก ! ซ็อก ! ซ็อกตลอดเลย เอ้อะ ! เอ้อะ !

เพราะคำสอนนี้มันมีระหว่างครูกับอาจารย์ ครูสอนไปเถอะกูไม่เชื่อ ทำไมละกูไม่เชื่อ อ้าว.. สอนสิ อาจารย์สอน พระพุทธเจ้าสอนด้วย พระพุทธเจ้าเทศน์อยู่กูก็ไม่เชื่อ กูไม่เชื่อ อ้าว.. ใครบอกกูก็ไม่เชื่อ แต่เวลาเราเห็นเอง มึงเชื่อหรือไม่เชื่อละ มึงเชื่อไหมละก็ มึงเห็นอยู่นี่มึงเชื่อไหม มึงเชื่อหรือเปล่า แต่ขณะที่มันเป็นความสามัญสำนึกไม่เชื่อหรืออกสามัญสำนึกเพราะจิตกับขันธ จิตเสวยอารมณ์ จิตเสวยสัญญา จิตเสวยสังขาร

ความคิด ความปรุง ความแต่งเกิดจากจิต พอจิตมันออกไปเป็นขันธ ๕ แล้วออกไปความคิดไปโดยสามัญสำนึก มันออกไปนี่มันยาวเกินไป คือว่ามันไม่ใช่จิตคิด มันเป็นความคิดคิด มันเป็นสัญญาคิด มันเป็นสังขารปรุงแต่ง มันไปอยู่ข้างนอก ไอ้ตัวจิต ไอ้ตัวกิเลสมันเลยหลบนอนอยู่ในกุหาของใจ นอนสะควกสบาย ไอ้เราก็วิปัสสนาญาณ อู้สู.. สติบัญญัติฐาน ๔ ได้กระดาษมาคนละ ๕๐๐ ไบนะ เพราะโอ้อโฮ.. เรามา ๕๐๐ รอบแล้ว รอบหนึ่งก็ได้ไปหนึ่ง มันได้ ๕๐๐ ไบนันเอาไว้เผาตัวมันเองนั่นนะ

นี่มันไม่รู้เรื่องหรือ แต่ถ้ามันเข้ามาถึงจิต ตัวจิตมันเห็น ! ตัวจิตมันเห็น ไม่ใช่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเห็น ไม่ใช่สัญชาตญาณเห็น นี่พอตัวจิตมันเห็น ตัวจิตมันทำเอง มันรู้เอง มันเห็นเองมันจะปฏิเสธได้ไหม มันจะปฏิเสธสิ่งที่มันรู้เห็นไหม แต่เราฟังครูบาอาจารย์สอนนี่ สอนสิๆ เพราะอะไร เพราะทิวามันมีใช่ไหม แหม.. อาจารย์นี่พูดเข้มขันเกินไป อาจารย์พูดไม่สำรวจเลย ผมนี่มันนวลกว่าอีก ผมพูดได้ดีกว่าอาจารย์อีก อาจารย์พูดขึ้นมาก็ไม่ลั่นหูเหมือนผมหรือ โอ้อโฮ.. ผมสุดขอดกว่า.. มันไม่เชื่อ ! มันไม่เชื่อ !

นี่ความเชื่อโดยศรัทธา เห็นไหม ศรัทธาแก้กิเลสไม่ได้ ! ศรัทธาแก้กิเลสไม่ได้ ! ศรัทธาคือความเชื่อ ความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้.. แต่สิ่งที่จะแก้กิเลสได้ นี่มรรคญาณ สังขารม สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากเรา

จิตแก้จิต ! จิตมันเป็นคนทำขึ้นมา จิตมันรู้ของมันขึ้นมา มันจะเชื่อหรือไม่เชื่อ.. ปัจจัตตังรู้จำเพาะตน มันรู้บนหัวมึงเนี่ย มึงรู้เอง ! มึงรู้มึงเห็นเองนี่มึงเชื่อหรือไม่เชื่อ นี่

มันพัฒนาการอย่างนี้ นี่พูดถึงัจธรรมนะ พูดถึงครูบาอาจารย์เราฝึกสอนกันมา นี่เราทำกันมาใช้ใหม่

นี่พอบอกว่า “พอพุทโธปั๊บมันแสบหายเลย.. พอออกไปแล้ว ออกไปจากความสงบสุขสงสัยว่าถ้าตามสิ่งนั้นไปมันจะเป็นอย่างไรข้างหน้าต่อไป มันจะเป็นความสงบที่ละเอียดขึ้นไปหรือเปล่า”

มีความสงบถึงได้เห็น ถ้าตามออกไปนะ ตามออกไปแล้วก็เหนื่อย ตามออกไปไม่มีที่สิ้นสุด ตามออกไปถ้าจิตมันดินะ ตามออกไปนะภาพมันก็เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เหมือนวิ่งตามเงา แสงหรือความเห็นนี้มันจะไปอยู่ถึงจักรวาลไหน อยู่อีกกาเล็กซีหนึ่งเลย มึงตามไปนะก็ตามไปเหมือนกับอวกาศนั่นละ แล้วกลับมาจะกวนๆอยู่ที่นี่ จิตมันออกไปอวกาศนั่น รู้ตามไปทั่วนะ พอสมาธิมันเสื่อมนะมันดับหมับเลยกลับมาที่เรา แต่ถ้าออกไปนะ.. คือบอกว่าถ้าออกไปแล้วไม่มีวันจบ ! ไม่มีวันจบ มันจะพัฒนาการของมันไปเรื่อยๆ จิตมันจะตามของมันไปเรื่อยๆ

ฉะนั้นถ้าตามออกไป.. ที่นี้มันมีความสงสัยไง ถ้าเรายังไม่เคยตามนี้มันถึงงงนะเออ.. ไม่เคยตามเลย อย่างที่พูดนี้มันไม่เชื่อ แต่ถ้าตามไปจนเหนื่อย ตามไปจนมีสติ มันจะรู้ตัวเองแล้วมันจะกลับมา แต่ถ้าไม่มีสติตามออกไปจนหลุด จนมีปัญหาขึ้นมากับจิต จิตมีปัญหาไปเลย.. จิตมีปัญหาไปเลย จิตผิดปกติไปเลย เพราะมันตกใจ มันไปรู้อะไรแปลกๆ แต่ถ้ามีสติมันจะตามไปไม่มีวันจบ แต่ถ้าไม่มีสติ ตามแล้วเห็นเหตุเห็นผลแล้วมันทิ้ง มันกลับมาตัวมันเอง แล้วมันกลับมาเริ่มต้นใหม่

เพราะว่ามันไม่มีหรอกถ้าตามไปนะ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นมา นี่ใจมันไม่ใช่จิต มันเป็นอาการ เห็นไหม เหมือนเงา ตามเงาไป เราตะครุบเงาเมื่อไรจะจบ เราสูงใหญ่แค่ไหนเงาก็สูงใหญ่ตาม เราเล็กลงแคไหน เงาก็เล็กลงตาม เราจะยืนในที่ที่แสงมันทอไปไกล เงาก็ไปตกที่ไกล ไม่มีวันจบ ! ถ้าตามไปไม่จบ ย้อนกลับอย่างเดียวจบ.. ทวนกระแส ทวนกระแสเข้าไปสู่จิต ถ้าเข้าไปสู่จิตอันนี้จะจบ

ฉะนั้นสิ่งที่บอกว่าแล้วถ้าตามออกไปจะเจออะไร.. มันแปลกตรงนี้ แปลกตรงที่ไม่เคยทำมันก็สงสัยถาม แต่ถ้ามันทำแล้วนะ มันก็ทิวามันรู้มันเห็น.. มันรู้มันเห็นมันก็รู้เห็นแบบโลกๆ อันนี้พูดถึงการปฏิบัตินะ นี่พูดถึงเวลานิมิตใจ เขาถามเรื่องนิมิต ถามเรื่อง

ต่างๆ นิमितไ้ออย่างนี้ เพราะทางโลกถือว่านิमितเป็นของที่ผิด ทุกอย่างผิด.. ไซ้ ! มันเป็นของที่ไม่ถูกต้อง แต่ ! แต่จิตที่รู้นี้ถูกต้อง

จิต.. ตัวจิตมีคุณค่าไ้ ตัวจิตนี้พอมันมีคุณค่า ตัวมันเองประเสริฐนัก ตัวมันเองมีคุณค่ามาก แต่มันยังทำไม่ถูกต้อง แต่ถ้าไม่มีตัวจิต นิมนิตนิเมิตไม่มีหรอก นิมนิตอะไรก็ไม่มีทั้งนั้นแหละ แต่เพราะมันมีตัวจิต ตัวจิตมันพัฒนาการถึงได้มี ถึงได้เห็น ฉะนั้นลายพิมพ์ของจิตมันเป็นแบบนี้ เราก้ต้องแก้ไขไปเฉพาะจิตดวงนี้ แล้วจิตดวงต่างๆ ไปของใครของมัน

เราพุทธโซ ปัญญาอบรมสมาธิ หรือกำหนดอะไรก็แล้วแต่ อานาปานสติ กำหนดลมหายใจ กำหนดอะไรก็แล้วแต่ให้กำหนดอันนั้น แล้วดูพัฒนาการของจิตเรา แล้วตามจิตเราเข้าไป สิ่งทีพูดให้ฟังนี้เป็นคติ เป็นแบบอย่าง เป็นตัวอย่างให้พิจารณาว่าถ้าเราเจอเหตุการณ์อย่างนี้เราจะแก้ไขอย่างไร เราเจอแล้วเราจะแก้ไขอย่างไร.. นี้พูดถึงประสบการณ์ไ้ แต่ไม่ใช่ว่าต้องเอาแบบนี้ เพราะรองเท้าคนละเบอร์ รองเท้าเขาเบอร์เบือเริ่มเลย เบอร์ ๕๐ ไ้อ้เราใส่เบอร์ ๑๘ แล้วจะไปใส่ของเขาไ้ได้อย่างไร

จิตของเขาเป็นอย่างนี้ รองเท้าของเขา มันสมควรแก่เท้าเขา รองเท้าของเรา มันสมควรกับเท้าของเรา.. จิตของเรา ประสบการณ์ของเรา การกระทำของเรา ถ้ามันเป็นความจริงของเรา มันก็สมกับจิตของเรา พอค้กับจิตของเรา ฉะนั้นฟังไว้เป็นคติ เป็นตัวอย่าง แต่ไม่ใช่ของเรา แต่ถ้าเราทำแล้วมันมีเหตุการณ์คล้ายๆ อย่างนี้ เราเอามาใช้ประโยชน์กับเราไ้ ไม่ใช่ว่าตอบอย่างหนึ่งแล้วมันจะเป็นทริปปไปอย่างนี้ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ไม่มี !

ลายพิมพ์ของจิตไม่เหมือนกัน ประสบการณ์ของจิตไม่เหมือนกัน การภาวนาของจิตไม่เหมือนกัน ต่างคนต่างตั้งสติ ต่างคนต่างปฏิบัติไป ครูบาอาจารย์ที่จริง อาหารตามสั่ง ทำไ้ทุกอย่างอาหารตามสั่ง แต่ถ้าร้านข้าวแกงไม่ไ้ มีเฉพาะแกง อาหารตามสั่งอะไรก็ไ้ ครูบาอาจารย์ที่เป็นอาหารตามสั่ง ลูกค้มา จะกินอะไรบอกมา ผัดให้กินไ้ทุกอย่างเลย

ครูบาอาจารย์ที่เป็นแล้วเหมือนร้านอาหารตามสั่ง จะแก้ไขจิตของลูกศิษย์ทุกๆ อย่างไ้แตกต่างกันไป.. ไม่มีเหมือนกัน ซ้้ากันไม่มี ! ถ้าซ้้ากันมีเป็นสัญญา.. ไม่มี ! ลาย

พิมพ์นิ้วมือไม่เหมือนกัน ลายพิมพ์ของจิตก็ไม่เหมือนกัน ลายพิมพ์นิ้วมือนุษย์ยังต่างกันขนาดนี้ แล้วลายพิมพ์ของจิตมันมหัศจรรย์กว่าเยอะ ! มันมหัศจรรย์กับวิทยาศาสตร์สิ่งนี้เยอะมาก

ฉะนั้นครูบาอาจารย์ที่จะเป็นครูบาอาจารย์ของเราจะต้องผ่านเหตุการณ์อย่างนี้มา ครูบาอาจารย์จะฝึกสอนเรา.. ไม่มีทาง ! ไปดูพระอรหันต์ในพุทธกาลสิ เอตทัคคะ ๘๐ องค์ก็ไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าตั้งให้เพราะตามความถนัดของตัว เวลาสอนนะ สอนพระแต่ละองค์สอนไม่เหมือนกัน เวลาสอน เห็นไหม สอนโมฆราชอย่างหนึ่ง สอนพระสารีบุตรอย่างหนึ่ง สอนพระโมคคัลลานะอย่างหนึ่ง ไปดูสิไม่เหมือนกัน ! ไม่เหมือนหรือเหมือนกันไม่มี

ฉะนั้นเราทำของเราเข้าไป.. ที่พูดนี้เพราะกลัวใจ กลัวทุกคนจะบอกเอาตรงนี้เป็นตัวตั้งนะ แล้วเวลาหลงพ่อพูดอย่างนี้แล้วต้องอย่างนี้ตลอดไป ไม่ใช่ นะ ไม่ใช่ ! มันอยู่ที่เหตุการณ์เฉพาะหน้า อยู่ที่ว่าทำใครเล็ก ทำใครใหญ่ ภูจะตัดรองเท้าให้พอดีใจ ไม่ใช่ว่าตัดรองเท้าแล้วจะใส่ให้ทุกๆ คน ไม่ใช่ นะ อยู่ที่ทำเอ็งเล็ก ทำเอ็งใหญ่ แล้วมาเราจะตัดรองเท้าตามนั้น เอวัง